

zakonem. S toho právního hlediska nelze ke »členům rodiny, žijícím s výměnkářem ve společné domácnosti,« o nichž se zmiňuje druhý odstavec Šu 330 ex. ř., čítati druhého oprávněného výměnkáře, nýbrž jen osoby, jimž výměnek nepřísluší.

Čís. 2213.

Nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n., povolující pojišťovnám vybírat drahotní přírážky, má moc zavazující. I v nařízeních vydaných na základě zmocňovacího zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n. lze stanovit zpětnou jejich účinnost.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1923, Rv I 716, 22.)

Žalovaný byl pojištěn u žalující pojišťovny proti úrazu, roční premie činila 1259 Kč. Na rok 1921 vyměřila mu však pojišťovna premii 1628 Kč, opíraje se o nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n. Žalovaný odepřel platiti zvýšenou premii, namítaje, že pojišťovna není oprávněna vyměřiti vyšší než smluvenou premii, a popíraje platnost nařízení čís. sb. z. a n. 524/1920. Žalobě o zaplacení zvýšené premie bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Nesprávné právní posouzení věci vidí odvolatel v tom, že soudce první stolice pokládá nařízení ze dne 27. července 1920, čís. 524 sb. z. a n. za platné, a neúplnost v tom, že soudce první stolice neprozkoumal všech podmínek platnosti nařízení. Odvolatel uvádí jako důvod neplatnosti nařízení: 1. že nebylo podle Šu 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n. předloženo k dodatečnému schválení zákonodárnému sboru, 2. že je nelze pokládati za nařízení, vydané na základě zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., a že tudíž ze znění zmocňovacího zákona nelze vyvozovati oprávnění vlády, aby povolila pojišťovnám, vybírat drahotní přírážky, 3. že nový zákon, tím méně nařízení nemůže míti vlivu na soukromá práva dříve nabytá, že tedy nařízení jest vydáno proti zákonu, odporujíc Šu 5 obč. zák. Důvody tyto jsou bezpodstatny. Ad 1. Soudce první stolice připsal dukaz dotazem u předsidia Národního shromáždění, zda bylo nařízení ze dne 27. července 1920 čís. 524 sb. z. a n. předloženo v 8 dnech ku schválení zákonodárnému sboru, jak jest ustanoveno v Šu 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n. Kancelář poslanecké sněmovny odpověděla přípisem ze dne 4. ledna 1922, že nařízení, vydané dne 23. září 1920 pod čís. 524 sb. z. a n., předloženo bylo 27. září 1921 Stálému výboru Národního shromáždění. Soud rekursní zjistil dotazem u kanceláře poslanecké sněmovny, že nařízení bylo předloženo dne 27. září 1920, že Stálý výbor postoupil je poslanecké sněmovně a senátu Národního shromáždění a že výbor, jemuž poslaneckou sněmovnou nařízení bylo přikázáno, zprávy o něm dosud nepodal. Jest tedy zjištěno, že při vydání nařízení bylo vyhověno požadavku Šu 3 zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., neboť bylo v 8 dnech předloženo zákonodárnému sboru se žádostí za dodatečné schválení a jest platné, poněvadž schválení výslovně odepřeno nebylo. Ad 2. Důvod

zde uplatňovaný jest rovněž bezpodstatným vzhledem k ustanovení §u 1 zák. ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., jímž vláda jest zmocněna použití k úpravě mimořádných hospodářských poměrů, způsobených válkou, cesty nařizovací, když se toho jeví nutná potřeba a když by průtah spojený s předložením sboru zákonodárnému byl věci na újmu. Není důvodu pochybovati o tom, že vláda na základě tohoto ustanovení byla zmocněna, povolití pojišťovnám vybírati drahotní přídavky, neboť zde jedná se očividně o úpravu mimořádných hospodářských poměrů způsobených válkou. Pokud se týče námitky, že soudce nezkoumal platnost nařízení po té stránce, zda jeví se nutná potřeba, vydati nařízení, a že by průtah byl věci na újmu, jest podotknouti, že není povinností soudce, by tyto okolnosti zkoumal, již proto ne, že jest prostě nad jeho možnosti, by tuto nutnost a nebezpečí průtahu mohl správně posouditi. Ad 3. K této námitce se podotýká, že v §u 1 cit. nař. jest stanoveno, že drahotní přírážku podle tohoto nařízení lze vybírati právě jen z pojištění, uzavřených do dne účinnosti tohoto nařízení a vztahuje se tedy toto nařízení výlučně pouze na pojištění z doby před platností nařízení, takže působí pouze nazpět, jak vyžadují toho poměry, jež upravuje. Nařízení toto neodporuje §u 5 obč. zák., neboť v tomto §u stanovena zásada, že zákony nepůsobí zpět a že nemají vlivu na práva nabytá, kteréžto všeobecné pravidlo nevylučuje možnosti, by vydány byly zákony se zpětnou platností, pak-li to v nich výslovně ustanoveno, jak tomu jest u cit. nař., neboť ustanovení tohoto nařízení lze použiti pouze na pojištění z doby před účinností nařízení uzavřená.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Že se při nařízení čís. 524 r. 1920 jedná očividně o úpravu mimořádných poměrů způsobených válkou, plyne z toho, že jím jsou povoleny a upraveny drahotní přírážky k úhradě zvýšených správních nákladů, jde tedy zřetelně o opatření za příčinou drahoty vyvolané válkou. Poněvadž je to patrné, tedy se zde in eventum jen nadhazuje, ale neřeší, ježto to není nutno, otázka, zda vůbec soudové oprávnění jsou zkoumati podmínky vládních nařízení, vydaných podle §u 1 (1) zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., jakým jest i nařízení shora citované, podmínky totiž, zda jde o úpravu mimořádných poměrů, způsobených válkou, zda se úpravy té jeví nutná potřeba, a zda průtah, spojený s předložením věci sboru zákonodárnému, byl by věci na újmu. Neboť soudové mají sice dle §u 102 úst. list. právo zkoumati platnost nařízení, ale jest otázkou, zda nemyslí se tu pouze nařízení ku provedení zákona, kdežto nařízení dle zmocňovacího zákona vydané, upravující poměry, k jichž uspořádání »by jinak bylo třeba zákona«, zastupuje jako kdysi v rak. právu t. zv. císařské nařízení a nyní u nás též Opatření Stálého výboru Národního shromáždění (§ 54 úst. list. »opatření, i když by k nim jinak bylo třeba zákona«) vlastně zákon a má jeho moc a sílu, dokud nepozbylo dle §u 3 zmocň. zák. platnosti, i jest tedy otázkou, zda do té doby rovně jako Opatření Stálého výboru (§u 54 (12) úst. list.) nemá prozatímní platnost zákona, a zkoumati,

jsou-li tu zákonné podmínky k vydání takového nařízení, zda nenáleží prostě jen vládě a nemá význam jen pro její zodpovědnost vůči sněmovnám. Co vykládá dovolání, že vláda není zmocněna vydávati nařízení se zpětnou působností a tedy proti §u 5 obč. zák. vyříditi lze prostým poukazem na ustanovení §u 1 (2) zmocn. zák., kde vypočítány jsou poměry, na jejichž úpravu se zmocnění nevztahuje a jež tedy vláda nařízením upravovati nesmí. K poměrům tam taxativně vyjmenovaným však poměr, o který v našem nařízení jde, nikterak nenáleží. Kdyby ovšem nařízení vybočovalo z rámce zmocnění, porušujíc zákaz cit. §u 1 (2) — v kteréž příčině musí soud platnost jeho zkoumati, protože, přestoupí-li tuto mez, platnost zákona nemá, ba jest přímo contra legem cit. odstavce — nebylo by lze k němu hleděti. Poněvadž tedy není ve zmocňovacím zákoně zakázáno, opatřiti nařízení na základě něhož vydaná zpětnou působností, jest ustanovení §u 1 (1) cit. nař., že drahotní přírážku jím ustanovenou lze vybírat (jen) z pojištění uzavřených před jeho účinností, platné, třeba že tu o zpětný účinek jde, an se to dotýká práv smluvních již nabytých. Co dále dovolání vykládá, že Stálý výbor nemůže dle odst. 8 lit. a) opatřením svým ukládati občanům trvalé finanční povinnosti, a že to musí platiti i pro vládní nařízení našeho druhu, ježto prý zákonodárná pravomoc vlády nemůže býti širší než moc Stálého výboru, na to dlužno odvěti, že ustanovení má na mysli, jak z celého odstavce, jenž i jinak jen o veřejnoprávních opatřeních mluví, zřejmě plyne, jen trvalé finanční povinnosti státo-občanské (zvláště též slovo »občanům«), tedy veřejnoprávní, jež ovšem i zmocňovací zákon v §u 1 (2) vylučuje, nepřipouští je nařízením zatěžování jednotlivců veřejnými dávkami, že však se to na úpravu poměrů soukromoprávních nijak nevztahuje. Rovněž tak nemístnou jest obdoba §u 53 (5) úst. list., dle něhož Opatření Stálého výboru pozbývá platnosti, nebylo-li sněmovnami schváleno do 2 měsíců od té, co se sešly. Na nařízení vydaná dle zmocňovacího zákona nelze to rozšiřovati, protože zmocňovací zákon v §u 3 podrobně a přesně stanoví, kdy nařízení platnosti pozbývá, a ustanovení ta ovšem se obsahem svým liší od cit. ustanovení ústavní listiny.

Čís. 2214.

Úrazové pojištění dělnické.

Jest úrazem »podnikovým«, byl-li zaměstnanec v závodě pokousán psem, třebaš cizím. Byl-li pes psem zaměstnavatele, nepřichází v úvahu jeho ručení dle §u 1320 obč. zák.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1923, Rv I 742/22.)

Žalobkyně, zaměstnaná v továrně žalovaného, jdouc za dne z tovární kanceláře přes dvůr hledati dělníky, byla napadena utrhnutím se hlídacím psem a pokousána. Žalobě o náhradu škody proti továrnímu processní soud prvního stádu vyhověl. Nepřistoupil sice na stanovisko žalobkyně, že jde o úraz podnikový, uznal však žalovaného zodpovědným podle §u 1320 obč. zák. Odvolací soud ji zamítl.